

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Franciscyho a sudcov JUDr. Eleny Siebenstichovej a JUDr. Ľubora Šeba, v právnej veci žalobkyne **M. G.**, bývajúcej v B., zastúpenej opatrovníčkou M. G., bývajúcou v B., a advokátom M. G., so sídlom v B., proti žalovanému **P. P.**, bývajúcemu v B., za účasti vedľajšej účastníčky na strane žalovaného - S. so sídlom v B.2, za ktorú koná A.a, a.s. so sídlom v B., **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 13 C 107/2003, na dovolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. februára 2007 sp. zn. 17 Co 13/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky

I. z r u š u j e výrok rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. februára 2007 sp. zn. 17 Co 13/2007, ktorým

1. bol rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 2. októbra 2006 č.k. 13 C 107/2003-236 zmenený tak, že žaloba o náhradu za bolesť v rozsahu od 698 400 Sk do 1 569 600 Sk sa zamietá,
2. bol rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 2. októbra 2006 č.k. 13 C 107/2003-236 zmenený tak, že žaloba o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu od 3 078 000 Sk do 5 130 000 Sk sa zamietá,
3. bol žalovaný zaviazaný zaplatiť súdny poplatok, nahradiť trovy preddavkované štátom, a ktorým bolo rozhodnuté, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania,

II. o d m i e t a dovolanie, pokiaľ smeruje proti výroku rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. februára 2007 sp. zn. 17 Co 13/2007, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 2. októbra 2006 č.k. 13 C 107/2003 zmenený tak, že

1. žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni do 3 dní náhradu za bolesť vo výške 698 400 Sk,
2. žaloba o náhradu za bolesť nad sumu 1 569 600 sa zamieta,
3. žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni do 3 dní náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia 3 078 000 Sk,
4. žaloba o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu 5 130 000 Sk sa zamieta.

Vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 2. októbra 2006 č.k. 13 C 107/2003-236 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni do 15 dní náhradu za bolesť vo výške 1 569 600 Sk, náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 5 130 000 Sk a náhradu ušlého zisku vo výške 49 613 Sk. Konanie v časti o zaplatenie 17,6 % úroku z omeškania ročne zastavil a žalobu vo zvyšnej časti zamietol. Vychádzal z toho, že žalobkyni bola pri dopravnej nehode 13. decembra 2001, ktorú zaviniť žalovaný, spôsobená škoda na zdraví. V trestnom konaní bol žalovaný uznaný vinným zo spáchania trestného činu ublíženia na zdraví a žalobkyňa bola s nárokom na náhradu škody odkázaná na konanie vo veciach občianskoprávných. V konaní o náhradu škody bolo preukázané, že žalovaný si nepočínal tak, aby nedošlo ku škode na zdraví a majetku a z ničoho nevyplýva, že by škodu nezavinil; zodpovedá preto za škodu, ktorú spôsobil žalobkyni porušením právnej povinnosti. Výsledkami vykonaného dokazovania bolo preukázané, že zdravotný stav žalobkyne sa v dôsledku poranení pri dopravnej nehode podstatne zmenil. Žalobkyňou vytrpenú bolesť a sťaženie jej spoločenského uplatnenia vyjadril znalec bodovým ohodnotením (bolesť v rozsahu 1140 bodov a sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu 2850 bodov), ktoré žalobkyňa navrhla zvýšiť na 90 násobok. Súd prvého stupňa vychádzal z § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“) a zohľadnil, že žalobkyňa sa po dopravnej nehode musela podrobiť viacerým bolestivým operáciám. V súvislosti s poranením mozgu a následným šokovým stavom bola v bezvedomí, neskôr buď v anestéze alebo pod účinkom silných analgetík. Prežívaná bolesť u nej pretrvávala aj po operačných zákrokoch a tiež pri

následných rehabilitačných procedúrach zameraných na zmiernenie dôsledkov ochrnutia po poranení mozgu. Pociťovala predovšetkým bolesti hlavy a pravého bedrového kĺbu, s bolesťou bolo sprevádzané tiež obnovovanie činností spojených s bežným životom. So zreteľom na všetky okolnosti danej veci súd považoval za primerané 40 násobné zvýšenie jednorazového odškodnenia bolesti. V časti o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia súd poukázal na to, že žalobkyňa bola pred poškodením jej zdravia vo zvýšenej miere zapojená do rôznych spoločenských, profesionálnych a kultúrnych aktivít, no v súčasnosti je z nich prakticky vylúčená. Predpoklady zlepšenia jej stavu nie sú. Je úplne odkázaná na opateru a starostlivosť iných osôb, čiastočne zbavená spôsobilosti na právne úkony. Vzhľadom na to dospel k záveru, že primerané zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobkyne v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. vyjadruje 50 násobok. Súd otázku spoluzavinenia dopravnej nehody žalobkyňou vyriešil na základe výsledkov vykonaného dokazovania (najmä znaleckým posudkom vypracovaným pre účely trestného konania). Podľa jeho názoru mala žalobkyňa možnosť zabrániť dopravnej nehode, keby venovala dostatočnú pozornosť prechádzaniu cez komunikáciu, po ktorej sa blížilo osobné motorové vozidlo žalovaného. Súd zohľadnil, že v čase dopravnej nehody bolo v obsahu jej dychu namerané 0,25 g/kg alkoholu, čo určitým spôsobom mohlo ovplyvniť stupeň jej sústredenosti a pozornosti. So zreteľom na okolnosti, ktoré viedli k dopravnej nehode, súd určil mieru zavinenia oboch účastníkov dopravnej nehody v rozsahu 60 % u žalovaného a 40 % u žalobkyne. Na tom základe priznal žalobkyňi náhradu škody z titulu bolestného v rozsahu 1 569 600 Sk [bodové ohodnotenie určené znalcom (1140 x 60 Sk = 68 400 Sk) zvýšil na 40 násobok (t.j. na 2 736 000 Sk), zohľadnil 60 % spoluzavinenie žalovaného, čím dospel k sume 1 641 600 Sk, od ktorej odpočítal 72 000 Sk (sumu, ktorú vedľajšia účastníčka už žalobkyňi zaplatila)]. Náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia priznal žalobkyňi v rozsahu 5 130 000 SK [bodové ohodnotenie určené znalcom (2850 bodov x 60 Sk = 171 000 Sk) zvýšil na 50 násobok (8 550 000 Sk), a zohľadnil 60% spoluzavinenie žalovaného)]. Súd tiež žalobkyňi (na základe porovnania jej priznaní k dani z príjmu za roky 2001 a 2002 a zisteného poklesu príjmu) priznal náhradu ušlého zisku (§ 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pokiaľ žalobkyňa žiadala, aby žalovaný bol zaviazaný zaplatiť jej 6 084 000 Sk z titulu náhrady za bolestné, ďalej 15 390 000 Sk z titulu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a sumy 82 688 Sk z titulu náhrady ušlého zisku, súd jej žalobu nad prisúdené sumy zamietol. Keďže v priebehu konania zobrala žalobu späť v časti o zaplatenie úrokov z omeškania, súd v tejto časti konanie zastavil (§ 96 ods. 1 O.s.p.).

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 14. februára 2007 sp. zn. 17 Co 13/2007 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyni náhradu za bolesť 1 569 600 Sk a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia 5 130 000 Sk, a tiež vo výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšku zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni do 3 dní z titulu mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za bolesť sumu 698 400 Sk a z titulu mimoriadneho zvýšenia odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 3 078 000 Sk; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalovaného zaviazal zaplatiť do 3 dní na účet Okresného súdu v Banskej Bystrici súdny poplatok 188 820 Sk a tiež 19 766 Sk titulom náhrady štátom preddavkovaných trov a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že predmetom odvolacieho prieskumu bola len tá časť rozsudku okresného súdu, ktorou bolo uložené žalovanému zaplatiť žalobkyni náhradu za bolesť 1 569 600 Sk a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia 5 130 000 Sk (v dôsledku odvolania vedľajšej účastníčky) a tiež tá jeho časť, ktorou súd vo zvyšku žalobu o mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia zamietol (v dôsledku odvolania žalobkyne). Odvolaním nenapadnuté časti rozsudku (výroky o čiastočnom zastavení konania a prisúdení časti požadovaného ušlého zisku) neboli odvolacím súdom preskúmané a zostali nedotknuté. V odvolacom konaní obaja odvolatelia namietali, že prvostupňový súd nesprávne ustálil výšku škody na zdraví, pričom žalobkyňa žiadala prisúdiť viac a vedľajšia účastníčka žiadala zamietnuť žalobu o mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v celom rozsahu (uznávala však nárok žalobkyne na odškodnenie za bolesť v rozsahu základného bodového ohodnotenia). Odvolací súd označil súdom prvého stupňa priznané zvýšenie za neprimerané a dodal, že rozsudok okresného súdu pri vyčíslení náhrady za bolesť musel zmeniť aj z dôvodu, že prvostupňový súd vychádzal pri rozhodovaní z nesprávneho počtu bodov ustálených znalcom MUDr. P. C.. Pokiaľ ide o podiel žalobkyne na vzniku dopravnej nehody a mieru jej spoluzavinenia na vzniknutej škode, odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa. V plnom rozsahu súhlasil aj s dôvodmi jeho rozsudku, pričom s poukazom na § 441 Občianskeho zákonníka zdôraznil, že zodpovednosť žalobkyne a žalovaného za vzniknutú škodu na zdraví žalobkyne vyplýva zo záverov znaleckého posudku znalca Ing. I. H. č. X., ktorý bol vyhotovený pre účely trestného konania. Zodpovednosť žalovaného za vzniknutú škodu vyplýva z § 427 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Ustálenie pomeru zodpovednosti žalobkyne a žalovaného na vzniku škody zodpovedá aj podľa názoru odvolacieho súdu okolnostiam, za ktorých bola škoda spôsobená; v odvolacom konaní ani jeden z účastníkov nepredložil žiadne nové dôkazy, ktoré by mohli

viest' k zmene záverov o miere ich zavinenia. Znalec MUDr. P. C. ohodnotil bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia žalobkyne podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb. Odškodnenie za bolesť navrhol zvýšiť podľa prílohy k vyhláške č. 32/1965 Zb. časť A. I. odsek 1/, odsek 6 písm. b/, c/ na dvojnásobok pre bolestivejší spôsob liečby, opakované infúzie a transfúzie, operáciu pravého bedrového kĺbu, extraskelletárnu trakciu cez pravé predkolenie, zavedenie sondy do vnútrolebkového priestoru a jazvy na tvári, hlave, stehne a dekubity. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu dospel prvostupňový súd k správneému záveru, že existujú dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. na zvýšenie odškodnenia za bolesť i nad sumu ustanovenú v § 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb., ale zvýšenie odškodnenia za bolesť na 40 násobok základného bodového ohodnotenia odvolací súd nepovažoval za primerané intenzite bolestí vytrpených žalobkyňou. Za dôvodné a primerané považoval zvýšenie na 20 násobok a dodal, že toto zvýšenie vystihuje samotnú povahu individuálnych dôvodov, ktoré treba v danom prípade považovať za hodné osobitného zreteľa (vyjadrené v časti IV. bod 5 a6 znaleckého posudku MUDr. P. C. č. 18/2005). Náhradu za bolesť vyjadril znalec základným počtom bodov 1070. Pri 60 Sk za 1 bod patrí žalobkyni základná náhrada za bolesť v sume 64 200 Sk, pri 20 násobnom zvýšení 1 284 000 Sk ($1070 \text{ bodov} \times 60 \text{ Sk} = 64\,200 \text{ Sk} \times 20 = 1\,284\,000 \text{ Sk}$). Ak bola zodpovednosť žalobkyne za vzniknutú škodu ustálená súdom v rozsahu 40 %, treba takto vyčíslenú náhradu za bolesť krátiť o 40 %. Sumu 698 400 Sk, ktorú odvolací súd prisúdil žalobkyni pri odškodnení za bolesť, určil na základe výpočtu, pri ktorom od sumy 770 400 Sk, ktorá predstavuje 60 % zo sumy 1 284 000 Sk, odpočítal vedľajšou účastníčkou vyplatenú náhradu za bolesť vo výške 72 000 Sk ($1\,284\,000 \text{ Sk} \times 60 \% = 770\,400 \text{ Sk} - 72\,000 \text{ Sk} = 698\,400 \text{ Sk}$). Krajský súd zmenil rozsudok okresného súdu aj v časti o prisúdení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Právny záver súdu prvého stupňa o splnení podmienok zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. označil síce za správny, za primerané rozsahu a následkom poškodenia zdravia žalobkyne považoval ale 30 násobné zvýšenie základného bodového ohodnotenia. Žalobkyňa pred úrazom vykonávala prax všeobecnej lekárky, o zrušenie povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti musela požiadať v roku 2002 z dôvodu jej nepriaznivého zdravotného stavu. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne bola od 31. októbra 2002 uznaná za invalidnú, lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav nie je schopná vykonávať akékoľvek sústavné zamestnanie. Okresný úrad v Banskej Bystrici jej vydal preukaz občana s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom s odôvodnením, že miera jej funkčnej poruchy je vyjadrená 80 %. Žalobkyňa bola členkou Slovenskej lekárskej komory, neustále si zvyšovala kvalifikáciu a prehlbovala

vedomosti, zúčastňovala sa postgraduálneho vzdelávania lekárov, odborných prednášok, kurzov, študovala cudzie jazyky. V súčasnosti je úplne pozbavená spôsobilosti na právne úkony. Jej aktuálny zdravotný stav v čase vyšetrenia pre účely znaleckého posudku popísali znalci tak, že žalobkyňa nedokázala vystúpiť z auta ani za pomoci opatrovateľky; len s pomocou opatrovateľky a znalca vystúpila a veľmi ťažko, nekoordinovane, potácano a s padaním kráčala pomaly na širokej báze. Bez pomoci opatrovateľky nedokázala samostatne vystúpiť na schody. Hoci bola pri vedomí, adekvátny kontakt s ňou sa nepodarilo lekárom nadviazať. Žalobkyňa máva veľké bolesti hlavy, problémy s rovnováhou, musí jesť málo, pretože ju často napína na dávenie. Nevidí dobre pre úplnú slepotu jedného oka a poškodenie druhého oka. V oblasti osobnej hygieny je úplne odkázaná na pomoc opatrovateľky, nevie si sama navariť ani nakúpiť, schopná je absolvovať len veľmi krátke prechádzky s asistenciou. V dôsledku úrazu sa u nej dostavil organický psychosyndróm ťažkého stupňa s nekoordinovanými, mimovoľnými, neovládateľnými, nechcenými pohybmi. Má tiež epilepsiu posttraumatického typu. Pri ťažkom poranení mozgu a lebky došlo aj k poraneniu početných centier, čo má za následok poruchu v psychickej sfére jej života. Tieto následky úrazu ju úplne vylúčili zo všetkých spoločenských, profesionálnych i kultúrnych úkonov a je takmer úplne odkázaná na opateru a starostlivosť inej osoby. Takéto rozsiahle poškodenie zdravia je pritom podľa znalcov výlučne dôsledkom úrazu utrpeného pri dopravnej nehode. Dôvody hodné osobitného zreteľa na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia videl aj odvolací súd v tom, že pred úrazom bola žalobkyňa plne sebestačná, zdravá žena, s významným spoločenským postavením lekárky, ktorá si vlastnou prácou zabezpečovala určitý životný štandard. Mala svoju ambulanciu, vlastný byt, bola spoločensky a pracovne angažovaná. Po úraze je ale osobou nespôsobilou na právne úkony, invalidnou dôchodkyňou, zdravotne ťažko postihnutou osobou, ktorá si vyžaduje neustálu opatrovateľskú službu. So zreteľom na to odvolací súd považoval za primerané zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia na 30 násobok základného bodového ohodnotenia. Vychádzal zo základného počtu bodov 2850, čo pri hodnote 60 Sk za 1 bod predstavuje 171 000 Sk. Z priznaného 30 násobného zvýšenia základného bodového ohodnotenia (5 130 000 Sk) vzhľadom na spoluzavinenie žalobkyne na vzniknutej škode prisúdil žalobkyni len 60 %, t.j. 3 078 000 Sk (2850 bodov x 60 Sk = 171 000 Sk x 30 násobok = 5 130 000 Sk x 60 % = 3 078 000 Sk). Pokiaľ sa žalobkyňa domáhala odškodnenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v celkovej výške 21 000 474 Sk, odvolací súd nepovažoval nároky uplatnené nad ním prisúdené sumy za odôvodnené pre ich neprimeranosť, a preto vo zvyšku žalobu zamietol. Žalobkyňa bola podľa zákona o súdnych

poplatkoch oslobodená od povinnosti zaplatiť súdny poplatok. V dôsledku zmeny rozsudku okresného súdu vo veci samej zmenil odvolací súd aj súvisiace výroky; o trovách konania medzi účastníkmi rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. tak, že žiadnemu z účastníkov ich náhradu nepriznal. Žalobkyni neuložil povinnosť nahradiť štátu trovy, ktoré vznikli zaplatením znalečného súdom, lebo v jej prípade sú splnené podmienky na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov ako invalidnej dôchodkyni a zdravotne ťažko postihnutej osoby. Povinnosť nahradiť trovy štátu uložil odvolací súd len žalovanému.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla žalobkyňa dovolaním. Uviedla, že sa domáha zrušenia napadnutého rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie, lebo odvolací súd vec nesprávne právne posúdil. Podľa jej názoru bolo už súdom prvého stupňa priznané odškodnenie neprimerane nízke, o to viac nevyjadruje celkovú škodu výška náhrad, ktoré jej priznal odvolací súd. Na zníženie odškodnenia, priznaného súdom prvého stupňa, neboli v danom prípade splnené podmienky a pri oboch nárokoch bol daný dôvod na výrazné zvýšenie odškodnenia nad sumy, ktoré jej priznal súd prvého stupňa. Nesprávny a výsledkami vykonaného dokazovania nepodložený je názor súdov, že mieru zavinenia aktérov dopravnej nehody vyjadruje pomer 40:60. Miera jej zavinenia bola určená neprimerane vysoko, a to predovšetkým so zreteľom na závery, ku ktorým dospel v odbornom posudku Ing. I. H., znalec z odboru dopravy. Žalovaný mal v čase dopravnej nehody vytvorené predpoklady, aby reagoval skôr, technika jeho jazdy jednoznačne nezodpovedala vznikajúcej situácii a pred nehodou požil alkohol. Žalobkyňa nevytvorila žalovanému náhlu prekážku v jazde a ňou pozitívne minimálne množstvo alkoholu zodpovedalo prípitku na vernisáži, ktorej sa zúčastnila. V jej prípade, a to najmä so zreteľom na povahu a počet zranení, množstvo a charakter nevyhnutných operačných zákrokov, boli dané dôvody na podstatne vyššie odškodnenie vytrpenej bolesti, ktorá aj podľa názoru znalcov mohla byť len sčasti redukovaná, nie však úplne vylúčená. Z tohto dôvodu vyslovila nesúhlas so znížením náhrady za bolesť na 20 násobok základného bodového ohodnotenia. Rovnako, najmä vzhľadom na podstatný rozdiel medzi jej zapojením do života (z hľadiska rodinného, odbornoprofesionálneho, kultúrneho, spoločenského) pred a po dopravnej nehode, sa nestotožnila so znížením náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na 30 násobok základného bodového ohodnotenia. Odvolací súd v danom prípade ničím konkrétnym neodôvodnil zníženie súdom prvého stupňa priznaných náhrad a ním vykonaná redukcia nie je podložená objektívne zistenými skutkovými okolnosťami. Takýto postup označila za voľnú, ničím bližšie nekonkretizovanú úvahu odvolacieho súdu. Nesprávne je tiež jeho rozhodnutie o trovách konania. V závere dovolania

žalobkyňa požiadala dovolací súd o vyslovenie názoru, ktorý bude opodstatňovať priznanie mimoriadneho odškodnenia na hranici ňou pôvodne požadovaného 90 násobného zvýšenia základného bodového ohodnotenia.

Vyjadrenie žalovaného k dovolaniu sa v spise nenachádza.

Vedľajšia účastníčka na strane žalovaného uviedla, že sa nestotožňuje s názorom žalobkyne o nesprávnom stanovení miery jej spoluviny na vzniknutej škode. Odvolací súd správne vyhodnotil závery vykonaného dokazovania, z ktorého správne vyvodil aj výšku primeraného odškodnenia bolestí. Rešpektujúc špecifickosť daného prípadu označila odvolacím súdom prisúdené odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia za primerané povahy poškodenia zdravia žalobkyne, jeho následkov, ich predpokladaného vývoja a rozsahu v akom sú obmedzené možnosti jej uplatnenia v živote a v spoločnosti. V závere vyjadrenia poznamenala, že platná procesno-právna úprava vylučuje možnosť napadnúť dovolaním rozhodnutie súdu v časti trov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), pristúpil najskôr k riešeniu otázky, či dovolanie smeruje proti výroku rozhodnutia, ktorý možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie, či už smeruje proti rozsudku alebo proti uzneseniu, je vždy procesne prípustné, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. V zmysle tohto ustanovenia ide o vadu zakladajúcu zmätočnosť, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že na vadu takejto povahy je dovolací súd povinný prihliadnuť bez

ohľadu na to, či bola alebo nebola v dovolaní namietaná (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania, preto ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak tento opravný prostriedok neprípustný. V dovolaní žalobkyne nie je namietaná procesná vada takejto povahy a jej existencia v dovolacom konaní nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania žalobkyne preto z § 237 O.s.p. nevyplýva.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že dovolanie proti rozsudku je prípustné vtedy, keď je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, ale len vtedy, ak odvolací súd vo výroku rozsudku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

I keď rozsudok odvolacieho súdu, ktorý žalobkyňa napadla dovolaním, obsahuje viacero výrokov, dovoľateľka nekonkretizovala, ktorý z nich napadla – rozsudok odvolacieho súdu napadla ako celok a ako celok ho žiadala zrušiť. Dovolací súd preto vychádzal z toho, že napadla všetky jeho výroky; otázku prípustnosti dovolania, smerujúceho proti jednotlivým výrokom, musel riešiť samostatne.

Žalobkyňa v dovolaní uviedla, že opravný prostriedok podáva podľa § 238 ods. 1 O.s.p. Prípustnosť dovolania je v tomto ustanovení založená na rozdielnosti rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa. O rozdielne rozsudky ide vtedy, ak okolnosti významné pre rozhodnutie veci posúdili oba sudy rozdielne, v dôsledku čoho odlišne určili alebo deklarovali práva a povinnosti účastníkov. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, nie je významné formálne hľadisko (ako odvolací súd formálne rozhodol alebo ako formálne svoj výrok označil), ale vždy obsahové hľadisko (vzájomný vzťah rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa v tom zmysle, či sudy práva a povinnosti účastníkov v danom právnom vzťahu posúdili odlišne). Významné nie je ani to, či výroky rozsudkov súdov oboch stupňov sú alebo nie sú odlišne naformulované – aj v tomto zmysle je rozhodujúce obsahové hľadisko. Pokiaľ odvolací súd posúdil práva a povinnosti

účastníkov daného právneho vzťahu rovnako (zhodne), nejde o zmeňujúci rozsudok, ale o potvrdzujúci rozsudok.

V danom prípade súd prvého stupňa priznal žalobkyni jednak náhradu za bolesť vo výške 1 569 600 Sk a vo zvyšku žalobu o túto náhradu zamietol (t.j. v peňažnom vyjadrení v rozsahu od 1 569 000 Sk do 6 084 000 Sk), jednak náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 5 130 000 Sk a vo zvyšku žalobu o túto náhradu zamietol (t.j. v peňažnom vyjadrení v rozsahu od 5 130 000 Sk do 15 390 000 Sk). Pokiaľ odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa „zmenil“ tak, že žalobkyni priznal náhradu za vytrpenú bolesť 698 400 Sk a vo zvyšku žalobu o túto náhradu zamietol, je jeho rozsudok po stránke obsahovej a/ potvrdzujúci v rozsahu od 0 Sk do 698 400 Sk a tiež od 1 569 000 Sk do 6 084 000 Sk (v ktorom súdy oboch stupňov rozhodli rovnako), b/ zmeňujúci v rozsahu od 698 400 Sk do 1 569 000 Sk (v ktorom sú rozhodnutia súdov odlišné). Obdobne platí, že pokiaľ odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa „zmenil“ tak, že žalobkyni priznal náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia 3 078 000 Sk a vo zvyšku žalobu o túto náhradu zamietol, je jeho rozsudok po stránke obsahovej a/ potvrdzujúci v rozsahu od 0 Sk do 3 078 000 Sk a tiež od 5 130 000 Sk do 15 390 000 Sk (oba súdy v tomto rozsahu rozhodli rovnako), b/ zmeňujúci v rozsahu od 3 078 000 do 5 130 000 Sk (v tomto rozsahu sú rozhodnutia súdov odlišné). Najvyšší súd Slovenskej republiky v danom prípade mohol posudzovať opodstatnenosť dovolateľkou uplatneného dovolacieho dôvodu len vo vzťahu k tým výrokom rozsudku odvolacieho súdu, v ktorých išlo o zmenu rozsudku súdu prvého stupňa po stránke obsahovej (t.j. obe časti výrokov označené vyššie písmenami b/), lebo len proti nim je dovolanie žalobkyne procesne prípustné v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p.). To znamená, že dovolací súd mohol preskúmať správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu len vo výroku, ktorým odvolací súd nad rozsah zamietnutia žaloby súdom prvého stupňa zamietol žalobu žalobkyne aj v časti, v ktorej súd prvého stupňa žalobe vyhovel, teda (inak vyjadrené) len vo výroku, ktorým odvolací súd znížil súdom prvého stupňa priznanú náhradu za bolesť zo sumy 1 569 000 Sk na sumu 698 400 Sk a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zo sumy 5 130 000 Sk na sumu 3 078 000 Sk. Dovolanie žalobkyne vo zvyšnej časti smeruje proti rozsudku (jeho výrokom), ktorý nevykazuje znaky rozsudku, proti ktorému je dovolanie prípustné, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne v procesne neprípustnej časti bez ďalšieho odmietol podľa § 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je neprípustné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Dovolaiteľka v dovolaní uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. tvrdiac, že napadnuté zmeňujúce výroky rozsudku odvolacieho súdu spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci. Z obsahu jej opravného prostriedku vyplýva, že nespochybňuje správnosť právnych záverov, ku ktorým dospel odvolací súd pri určovaní základného bodového ohodnotenia náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, preto dovolací súd správnosť týchto záverov odvolacieho súdu nepreskúmaval. Z procesne prípustnej časti dovolania vyplýva, že dovolateľka považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za založené na nesprávnych právnych záveroch z hľadiska určenia: **1.** miery zavinenia žalobkyne a žalovaného na vzniku škody, **2.** primeranej náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia (čo v rámci vymedzenom procesne prípustnou časťou dovolania znamená z hľadiska zníženia náhrad priznaných súdom prvého stupňa).

1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Pokiaľ ide o námietku žalobkyne, že súdy neurčili správne mieru zavinenia žalobkyne a žalovaného na vzniku škody v zmysle § 441 Občianskeho zákonníka (podľa tohto ustanovenia platí, že ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne), je potrebné vziať na zreteľ, že dovolateľka síce argumentuje nesprávnosťou právneho posúdenia veci odvolacím súdom, v skutočnosti mu ale nevytýka, že na zistený skutkový stav aplikoval nesprávnu právnu normu alebo že nesprávne interpretoval náležite

aplikovanú právnu normu alebo že zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Z obsahu jej dovolania (viď § 41 ods. 2 O.s.p.) je zrejmé, že nesúhlasí s logickými úvahami a skutkovými závermi odvolacieho súdu a s vyhodnotením zistených skutkových okolností (že napríklad nevytvorila žalovanému náhlu prekážku v jazde jeho motorovým vozidlom a žalovaný mal v čase dopravnej nehody možnosť reagovať skôr). Z uvedeného vyplýva, že žalobkyňa namieta nesprávnosť hodnotenia dôkazov odvolacím súdom; táto nesprávnosť ale nie je relevantným dovolacím dôvodom (viď § 241 ods. 2 O.s.p.). Účelom dovolacieho konania nie je prehodnocovanie úvah, ktorými sa riadili súdy nižších stupňov pri hodnotení dôkazov. Dovolací súd nemôže inak hodnotiť doterajšie dôkazy aj preto, že sám nemôže vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 O.s.p.), ktorým by si vytvoril podklady pre prehodnotenie skutkových zistení. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že vo vzťahu k určeniu miery zodpovednosti žalobkyne za vznik škody na jej zdraví, nie je dovolanie podložené prípustným dovolacím dôvodom.

2. K otázke primeranosti náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia aj dovolací súd uvádza, že náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia sú dve relatívne samostatné zložky náhrady škody na zdraví, i keď sú vo vyhláske č. 32/1965 Zb., ktorú treba na daný prípad aplikovať (§ 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia), upravené spoločne. Táto vyhláška upravuje zvlášť podmienky, za ktorých sa poskytuje odškodnenie za bolesť, a zvlášť podmienky pre odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Aj zvýšenie odškodnenia u oboch nárokov treba posudzovať osobitne (viď tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 117/2000). Súdy oboch nižších stupňov dospeli v konaní k zhodnému názoru, že v prejednáwanej veci sú dané dôvody pre mimoriadne zvýšenie tak náhrady za bolesť, ako aj náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (obsah spisu svedčí o tom, že ich zhodný názor o splnení podmienok pre aplikáciu § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. je správny).

Tak, ako odškodnenie za bolesť musí byť primerané povahe poškodenia na zdraví a priebehu liečenia (§ 2 ods. 1, veta druhá, vyhlášky č. 32/1965 Zb.), musí byť aj odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti. Úvaha súdu o „primeranosti“ zvýšenia nie je neobmedzená, lebo vyhláška č. 32/1965 Zb. tým, že rámcovo stanovila predpoklady pre vznik nároku na základné

odškodnenie a pre vznik nároku na jeho mimoriadne zvýšenie, určila zároveň hľadiská, na ktoré treba vziať zreteľ a ktoré v ich vzájomnej nadväznosti a kombinácií usmerňujú úvahu súdu o miere „primeranosti“ zvýšenia vo výnimočných prípadoch hodných osobitného zreteľa. V prejednáwanej veci súdy odlišne vyjadrili mieru primeranosti zvýšenia odškodnenia.

Ak odvolací súd mení súdom prvého stupňa priznanú výšku odškodnenia za bolesť alebo za sťaženie spoločenského uplatnenia z dôvodu, že za „primeranú“ považuje náhradu inú (nižšiu alebo vyššiu), musí v odôvodnení zmeňujúceho rozhodnutia vysvetliť dôvod potreby zmeny náhľadu na „primeranosť“. To znamená, že musí poukázať na určité konkrétne skutkové alebo právne významné okolnosti a s poukazom na ne vysvetliť, prečo a z akých dôvodov dospel k názoru, že „primeranou“ nie je náhrada, ktorú určil súd prvého stupňa, ale náhrada iná (nižšia alebo vyššia). Keďže odvolací súd pri zmene rozhodnutia (§ 220 O.s.p.) v dôsledku zmeny náhľadu na „primeranosť“ priznanej náhrady škody svojím rozhodnutím nahradzuje rozhodnutie súdu prvého stupňa, musí jeho rozhodnutie aj v tomto smere obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie zahŕňajúce výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Len také rozhodnutie možno označiť za preskúmateľné (§ 157 ods. 2 a 3 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.).

Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v plnom rozsahu preskúmateľný nie je, lebo neobsahuje postačujúce vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odvolací súd dospel v porovnaní so súdom prvého stupňa k odlišným záverom v otázke, aký násobok základného bodového ohodnotenia vyjadruje „primeranosť“ náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Zo spisu vyplýva, že odvolací súd pri odškodňovaní žalobkyňou vytrpenej bolesti s poukazom na rovnaké zistenia považoval 40 násobné zvýšenie základného bodového ohodnotenia bolesti za neprimerané (neprimerane vysoké), a za primerané označil 20 násobné zvýšenie. Pritom ale na nie dostatočnom stupni konkrétnej a určitej zistení, ktoré považoval za dôvod zmeny, bez bližšieho vysvetlenia len konštatoval, že „toto zvýšenie vystihuje samotnú povahu individuálnych dôvodov, ktoré je v tejto veci potrebné považovať za hodné osobitného zreteľa“. Obdobne odvolací súd pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia žalobkyne aj po zopakovaní a doplnení dokazovania (§ 213 O.s.p.) vychádzal v podstate z tých istých skutkových okolností, na ktoré vzal zreteľ už súd prvého stupňa, a tieto v odôvodnení len podrobnejšie opísal. Pokiaľ na rozdiel od súdu prvého stupňa považoval 50 násobné zvýšenie základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského

uplatnenia za neprimerane vysoké, a naopak, za primerané označil 30 násobné zvýšenie, mal v odôvodnení náležite vysvetliť konkrétne dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k záveru o potrebe zmeniť náhľad na „primeranosť“ náhrady. Odvolací súd však len konštatoval, že za primerané považoval 30 násobné zvýšenie základného bodového ohodnotenia.

Bez bližšieho vymedzenia konkrétnych dôvodov, pre ktoré odvolací súd v podstatnej miere znížil jednotlivé násobky základného bodového ohodnotenia priznaného žalobkyni súdom prvého stupňa pri odškodňovaní bolesti (zo 40 násobku na 20 násobok) a sťaženia spoločenského uplatnenia (z 50 násobku na 30 násobok), nemal Najvyšší súd Slovenskej republiky možnosť posúdiť opodstatnenosť a dôvodnosť zmeny prvostupňového rozhodnutia odvolacím súdom (a teda ani preskúmať, či napadnutý rozsudok spočíva na správnom alebo nesprávnom právnom posúdení veci).

Dovolací súd vzhľadom na to dospel k záveru, že konanie pred odvolacím súdom bolo v danej veci postihnuté tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Na vadu tejto povahy musel vziať dovolací súd zreteľ (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky z tohto dôvodu výroky rozsudku odvolacieho súdu, ktoré boli napadnuté procesne prípustnou časťou dovolania, zrušil podľa § 243b ods. 1 O.s.p. (spolu s nimi zrušil aj výroky o povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok a trovy preddavkované štátom, ako aj výrok o náhrade trov konania medzi účastníkmi konania navzájom) a vec v rozsahu zrušenia vrátil Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. marca 2008

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: